

Prolog

Člověk propuštěný z výkonu trestu odnětí svobody získává automaticky nálepku kriminálního. Jakmile jednou někdo takový titul dostane, už se ho nikdy nezbaví. Nezáleží na tom, zda později něčeho významného dosáhne – což s cejchem kriminálního není snadná věc –, či nedosáhne. Přesto už jde o svobodného člověka, který má možnost rozhodnout se, jakou životní cestou se vydá a jakých cílů by chtěl dosáhnout. Dokud však neopustí brány věznice, zůstává pouhým vězněm. Číslem mezi mnoha tisíci dalších čísel. Všichni vězni by si měli být mezi sebou ve všem rovni. Taktéž by měli mít i stejná práva a možnosti, jak smysluplně využít čas strávený za mřížemi.

Pro většinu slušných lidí jsou vězni, potažmo kriminálníci pouhým odpadem na okraji společnosti. Něčím nežádoucím, co je třeba od společnosti co nejvíce izolovat. Jenomže drtivá většina odsouzených se dříve či později dostane zpět na svobodu. A jestli se jim podaří plynulá integrace do společnosti a povedou řádný život, nebo se z nich stanou nebezpeční recidivisté, ovlivňuje mnoho faktorů. Tím stěžejním pak je právě pobyt za mřížemi. Vězení by se proto nemělo chápat jako pouhé místo určené primárně k izolaci od společnosti, nýbrž jako nápravné zařízení: tedy místo, v němž by si měli dotyční uvědomit, co spáchali, vyvodit z toho ponaučení a pochopit nutnost dodržování všech právních i morálních norem.

Kniha, kterou nyní držíte v ruce, je souhrnem mých postřehů, úvah a zkušeností nabytých mnohaletým pobytem za mřížemi, kam jsem se dostal vlastní vinou. Jejím cílem je představit, o čem je vlastně život ve vězení; jaká je teorie oproti praxi; ukázat rodinám či blízkým vězněných osob, s čím se musí člověk za mřížemi

potýkat a jaké nástrahy na něj mohou čekat. Může oslovit studenty i pedagogy právnických fakult, kterým v praxi ukáže, jak vlastně samotné právo funguje a jak je ohebné. V neposlední řadě by měla oslovit zaměstnance Vězeňské služby ČR a některé z nich přimět k zamyšlení nad svým pracovním postojem; přitom by neměla odradit ty, kteří ještě mají chuť něco měnit a ve vězeňském systému pomáhat. Necht' tedy každý čtenář nalezne v následujících kapitolách svá očekávání.

Váš vězeň číslo J3N8Z6

„Ten, kdo zapomíná na historii, je odsouzen k tomu,
aby si ji zopakoval.“

(GEORGE SANTAYANA)

Vlastně každý vězeň by si měl položit tuto otázku a snažit se na ni nalézt odpověď. Já odpověď už znám, ale nebojte se, že bych vás teď zatěžoval analýzou příčin vedoucích k mé trestné činnosti. Považuji však za slušnost, abych se vám krátce představil, respektive prozradil, jakou činností jsem si vysloužil pobyt ve vězení.

V base je otázka „za co sedíš?“ stejného typu, jako když se venku potkáte se sousedem a řeknete „dobře, sousede, jak se vám vede?“.

Vzhledem k vlastní upřímnosti nemůžu odpovědět zkráceně, neboť bych to nebyl já, kdyby byla taková odpověď jednoduchá. Navíc se vlastně i já sám stále snažím to pochopit.

Přestože nejsem nijak zvlášť hrdý na svou trestní minulost, můžu s čistým svědomím říct, že nesedím za žádné opravdu nechutné delikty typu znásilnění, týrání či zneužívání nezletilých, okrádání seniorů či invalidů ani za zabití pod vlivem návykové látky, natož za vraždu.

Své trestné činy rozhodně nechci nikterak bagatelizovat, ale musím vám položit otázku, nad kterou se opravdově a upřímně zamyslete: Jaké máte pocity, když v televizních zprávách vidíte reportáže o zmíněných deliktech? Já osobně jsem v tu chvíli tak plný vzteku, odporu a nenávisti vůči pachateli, že bych ho potrestal stejným způsobem – o tom, jak bych se s ním vypořádal, ani nemluví. No a s těmi tady musím žít.

Nechci vám zjednodušeně vyjmenovat pouhé paragrafy, které by většině z vás nejspíše nic neřekly, a ani vám nebudu vypisovat názvy trestných činů, protože si pod tím můžete představovat všelijaké scénáře. Rád bych předešel ukvapeným závěrům, proto rovnou vše uvedu na pravou míru.

Někdy v roce 2002 jsem byl s kamarádem Rendou a jeho přítelkyní Hanou v podniku, kam si šli zahrát kulečnick a normálně se pobavit. Ovšem nikdo z nás netušil, že se naše zábava promění ve fakt děsný večer, který ovlivní životy nás všech. Po chvílce, co si Hanča odskočila na toaletu, jsme zaslechli její volání o pomoc. Odhodili jsme tága a běželi se podívat, co se jí stalo. Spatřili jsme asi o dvacet let staršího chlapa, jak drží Hanu zezadu za prsa a snaží se ji zatáhnout zpět na toaletu. Oblečení měla potrhane a každému z nás bylo jasné, o co tomu chlívákovvi vlastně šlo.

Můžu jen říct, že si takové chování daný pán nejspíš nikdy nezopakuje – to mu neustále bude připomínat jeho noha, na kterou bude ještě dlouho kulhat. Strážci zákona však evidentně neměli pochopení pro náš chrabry čin a sdělili nám obvinění z těžkého ublížení na zdraví. Renda vyvázl s podmínkou a já s pěti lety naostro (onen pán byl pouze v roli „oběti“). Po třech letech mě podmínečně propustili a já začal opět normálně žít. Časem jsem se oženil, zplodil druhého syna a našel si perspektivní práci v podobě vedoucího provozu u jedné velké zahradnické firmy.

Jednou při kontrole fóliovníku jsem uviděl naši dlouhodobou brigádnici Helenu, jak pláče nad hromadou substrátu, do nějž přesazovala habry. Po krátké konverzaci a utěšování jsem zjistil, že ji bývalý přítel psychicky vydírá – jestliže se k němu nenastěhuje zpátky, že jí podřízne kocoura. Došel jsem tedy k jejímu bývalému příteli pro kocoura a přinesl jí ho i s miskami a krmením v jeho přepravním boxu.

Ovšem ani v tomto případě strážci zákona neocenili dobrý skutek a sdělili mi obvinění z loupežného přepadení (kocoura). Takže jsem změnil adresu a šel bydlet do vazební věznice. Netrvalo dlouho a došlo mi další sdělení obvinění z loupeže, které jsem se měl dopustit tím, že jsem jednomu přivezl peníze od druhého, který je tomu prvnímu dlužil. Abych se však nestavěl do role rytíře v zářivém brnění či Jánošíka, co bohatým bral a chudým dával, musím se přiznat, že v obou případech jsem byl

ozbrojený krátkou střelnou zbraní. Přece jen se s kvěrem lépe vyjednává, neboť se předejde bezpředmětným diskuzím, které by stejně nikam nevedly. Ale věřte mi, měl jsem ho pouze jako přesvědčovací metodu.

Bylo už zřejmé, že se mi basa stane opět domovem, tak jsem se rozhodl vytáhnout všechny kostlivce ze skříně, aby na mě někdy další nevypadl. Proto jsem si pozval na návštěvu kriminálku a řekl jim, že *ten zámek* jsem vystěhoval já sám. Mám slabost pro umění a ta olejomalba na plátně 2,5 × 4 metry byla famózní. A jelikož bylo v dodávce místa dost, doplnil jsem ji o pár suvenýrů v podobě delfských či čínských váz, zdobených pendlovek, keramických plastik a jiných drobností, které se do dnešního dne ne-našly.

Suma sumárum dvě loupežná přepadení s vloupáním do zámku a porušenou podmínkou mi vynesla devět a půl let sociálních jistot s ostrahou.

Možná by vás zajímalo, proč uvádím označení vězeň č. J3N8Z6. Snad trochu ctím tradice. V historii vězeňství trestanec nepřišel pouze o svobodu, ale i o právo užívání svého jména, místo něhož mu bylo přiděleno číslo, kterým se všude musel hlásit.

Mně byl přidělen identifikační kód J3N8Z6. Snad jen namísto vězeň bych měl uvádět výstižnější označení „mukl“, muž určený k likvidaci.

Na to, aby se člověk dostal do vězení, přitom nemusí ani páchat podobnou trestnou činnost. Stačí k tomu poměrně málo: párkrát nebudete mít na alimenty, někomu se znelíbíte v práci, plácnete kolegyni po zadku, zřítíte se do dluhové pasti nebo se stanete účastníky tragické dopravní nehody.

Nakonec budete v jednom pytli s násilníky, úchyly, feťáky, pedofily a vrahy. Pak už není cesty zpět. Už nedokážete zvrátit koloběh událostí, vrátit čas, abyste mohli vše napravit. Jediné, co vám zbude, je přijmout následky a postavit se jim čelem se vší silou, kterou v sobě dokážete najít. A přesně takhle mě tady nyní

máte. Nejsem hrdý na vše, co jsem kdy spáchal, přestože některých činů nelituji, ale nesu jejich důsledky a snažím se, abych z rozbředlého bahna, v němž žiji, stvořil nádhernou sochu. Abych dokázal ze všeho toho zla vytěžit opravdu jen to dobré a vybudovat něco smysluplného a užitečného. Tady se nemůžete spolehnout ani na nikoho jiného, ani na nic jiného než pouze a jen sami na sebe.

Je sice pravda, že existují nástroje, které by vás měly chránit, například v podobě zákona o výkonu trestu odnětí svobody či různých nařízení vlády a vnitřních řádů. Ale nakonec stejně zjistíte, že nejsou určeny vám, nýbrž těm, kdo jimi vládnu. Tyto nástroje se skládají z mnoha paragrafů překroucených do prapodivných tvarů stejně tak, jako je překroucená realita jejich výkladu. Jen zřídka kdy se vám podaří chytnout je za správný konec tak, abyste se jimi ubránili a přitom se nepořezali.

Nyní mi tedy dovolte, abych vám směl být průvodcem světem za zdí obehnanou ostnatými dráty.